

ΑΡΧΕΣ ΜΟΥΣΕΙΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ

31/01/2014

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΓΕΡΟΥΚΗ

ΣΧΟΛΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ Α/ΘΜΙΑΣ
4^Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΧΑΝΙΩΝ

Εκπαιδευτικές
δράσεις σε
μουσειακά
περιβάλλοντα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ & ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Εισαγωγή

- Σχολείο και Μουσείο

Η εμφάνιση και ανάπτυξη της μουσειοπαιδαγωγικής – Σύντομη ιστορική αναδρομή

Κατευθύνσεις της μουσειοπαιδαγωγικής

- Μορφές οργάνωσης της μουσειοπαιδαγωγικής : Θεωρητικές προσεγγίσεις
- Λειτουργίες της μουσειοπαιδαγωγικής στη διαδικασία μετάδοσης: Επικοινωνία και Εκπαιδευτική πολιτική
- Ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/τριας

Βιβλιογραφία

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Φέρτε στο νου σας μια επίσκεψη σε μουσείο ή γενικότερα χώρο πολιτισμού από την οποία έχετε θετικές αναμνήσεις.

Σημειώστε σύντομα το όνομα και τύπο του μουσείου, τον τόπο, χρόνο και το πλαίσιο της επίσκεψης, επίσης το κοινωνικό πλαίσιο (με φίλους, οικογένεια, ατομικά). Αν παρακολουθήσατε κάποιο πρόγραμμα ή ξενάγηση, κλπ.

Δώστε λίγα λεπτά στον εαυτό σας να θυμηθεί την επίσκεψη.

Σημειώστε δύο ή τρεις λόγους που νομίζετε ότι συντέλεσαν στο να είναι θετική η επίσκεψη αυτή.

Σχολείο και Μουσείο

Η αμοιβαία συνεργασία μπορεί να εξασφαλίσει και στους δύο φορείς την ανανέωση των βασικών τους λειτουργιών (Φλουρής (2000) στο Α. Ζαφειράκου).

Η ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΜΟΥΣΕΙΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ

Έχοντας κατά νου τη μέχρι τώρα συζήτηση θα μπορούσατε να διαμορφώσετε ένα σύντομο ορισμό της έννοιας «μουσειοπαιδαγωγική»;

*Η μουσειοπαιδαγωγική είναι μια **εφαρμοσμένη παιδαγωγική** με χώρο δράσης το μουσείο ενώ παράλληλα είναι αυτή η **επιστημονική κατεύθυνση** που συνδράμει τη λειτουργία του μουσείου με στόχο την εκπλήρωση του εκπαιδευτικού του ρόλου για το κοινωνικό σύνολο.*

Η φυσιογνωμία της μουσειοπαιδαγωγικής προσδιορίζεται με βάση:

- τις ιδιαιτερότητες των μουσείων ως μορφωτικών ιδρυμάτων
- τις δυνατότητες μάθησης και εμπειρίας της πραγματικότητας μέσα από τις μουσειακές συλλογές στο πλαίσιο μη τυπικών διαδικασιών εκπαίδευσης (Νικονάνου, 2010).

Επεξεργαστείτε σύντομα τους δύο ορισμούς. Τι θα μπορούσατε να υπογραμμίσετε στο δικό σας ορισμό; Συγκλίσεις – αποκλίσεις. Υπήρχαν στοιχεία των δύο ορισμών στην προσωπική σας εμπειρία;

ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ (1)

Πτολεμαίος
290 π.Χ.
Αλεξάνδρεια

Ρώμη,
Forum

Μεσαίωνα

Αναγέννηση
(15^{ος} – 16^{ος} αι.)

ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ (2)

17^{ος} – 18^{ος} αι. Διαφωτισμός
Έργα τέχνης & Cabinet de
curiositas

"Musei Wormiani Historia", the frontispiece from the *Museum Wormianum* depicting Ole Worm's cabinet of curiosities.

Φιλοσοφικές και παιδαγωγικές θεωρίες
Francis Bacon (1561–1626)
Amos Comenius (1592–1670)
John Locke (1632–1704)
Jean-Jacques Rousseau (1712–
1778)

ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ (3)

18^{ος} – 19^{ος} αι.
Μοντέρνο Μουσείο

- Εξειδίκευση των επιστημών
- Θετικισμός – ανάπτυξη μεθοδολογικών εργαλείων
- Οργάνωση πρώτων Διεθνών Εκθέσεων

Μουσείο – τόπος συνάντησης των τάξεων

20⁰Σ ΑΙΩΝΑΣ – ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΗΣ ΜΟΥΣΕΙΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ

Οι σχέσεις σχολείου – μουσείου κάνουν την εμφάνισή τους.

Σημασία έχουν οι δυνατότητες εμπειρικής βίωσης της πραγματικότητας και απόκτησης της γνώσης.

Τεχνικά μουσεία
Παιδικά μουσεία

Σχολείο της εργασίας – μάθηση μέσα από την πράξη

Κίνηση της καλλιτεχνικής αγωγής

Κίνημα της προοδευτικής εκπαίδευσης – Έννοια της εμπειρίας *learning by doing* – *John Dewey*

<http://www.brooklynkids.org>

INTERNATIONAL COUNCIL OF MUSEUMS (ICOM) 1946

<http://icom.museum/>

Έχουμε πλέον **εκπαιδευτικές υπηρεσίες** που είναι ενσωματωμένες στο γενικότερο σύστημα του κάθε μουσείου, δηλαδή **εκπαιδευτικά τμήματα** που αναλαμβάνουν την οργάνωση της εκπαιδευτικής πολιτικής του μουσείου

Πρώτες εκπαιδευτικές προκλήσεις!
Διεπιστημονική συνεργασία αλλά και τριβές.

Το Μουσείο ως χώρος μάθησης και παιχνιδιού (τέλος του 20^{ου} αιώνα) Η άνθιση της μουσειοπαιδαγωγικής

Κίνημα της αντιαυταρχικής εκπαίδευσης

Εκπαίδευση ενηλίκων – δια βίου μάθηση

Θεωρητικές παιδαγωγικές τοποθετήσεις και η οικονομία της αγοράς.

ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ

Με τη διπλανή/ό σας σχολιάστε τη σύντομη ιστορική αναδρομή όπως παρουσιάστηκε συνοπτικά παραπάνω.

Σκεφτείτε με βάση τα δίπολα:

Δημόσιο – Ιδιωτικό

Ταξικό – Υπερταξικό

Συντηρητικό – Προοδευτικό

Μαθησιακό – Ψυχαγωγικό

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΕΙΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ

- Μορφές οργάνωσης της μουσειοπαιδαγωγικής – Θεωρητικές προσεγγίσεις
- Λειτουργίες της μουσειοπαιδαγωγικής στη διαδικασία μετάδοσης: Επικοινωνία και Εκπαιδευτική πολιτική
- Ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/τριας

Μορφές οργάνωσης της μουσειοπαιδαγωγικής. Θεωρητικές προσεγγίσεις

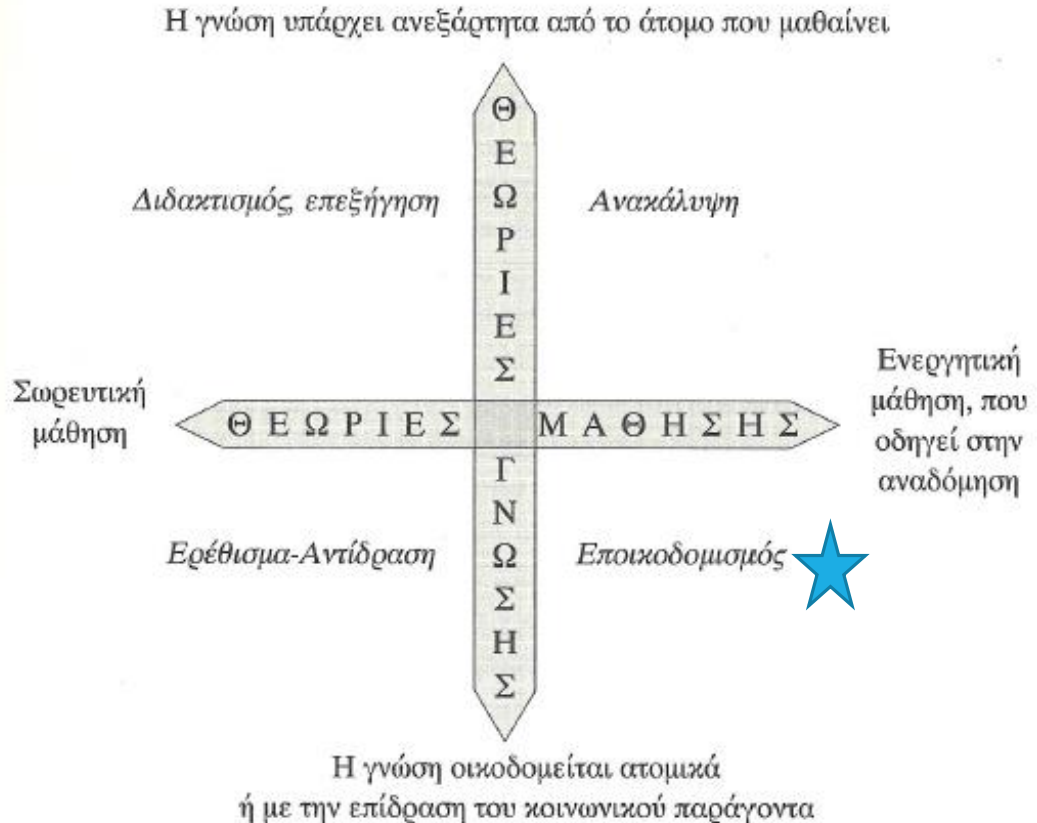
Εκπαιδευτικές
θεωρίες

Ψυχοπαιδαγωγικές
θεωρίες

Δραστηριότητες στο πλαίσιο της μουσειοπαιδαγωγικής:

- Ξεναγήσεις
- Διδασκαλία στο μουσείο
- Κατάρτιση φυλλαδίων για σχολικές τάξεις
- Εξωσχολικές δραστηριότητες για παιδιά και εφήβους
- Μαθήματα – σεμινάρια για πρακτικές, δημιουργικές δραστηριότητες (ζωγραφική, φωτογραφία, κλπ.)
- Έκδοση θεματικών οδηγιών ή φυλλαδίων για τους επισκέπτες
- Δημόσιες σχέσεις
- Συνεργασία με άλλα μουσεία
- Έκδοση διδακτικού υλικού
- Σχεδιασμός και πραγματοποίηση εκθέσεων
- Εκπαίδευση προσωπικού του μουσείου
- Δράσεις εκτός μουσείου (π.χ. στη γειτονιά)
- Έκδοση περιοδικού (Κουβέλη, 2000).

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ

Εικόνα 1.1 Εκπαιδευτικές θεωρίες

Η εκπαιδευτική αξία του υλικού πολιτισμού

υλικότητα → εποπτικότητα
ευρύτητα → αυθεντικότητα / φαντασία
αισθητική → προσωπική αξιοποίηση

Το διαφοροποιημένο κοινό

Η έννοια της υποκειμενικής / ατομοκεντρικής διάστασης στη μουσειακή εμπειρία.

Η μουσειακή εμπειρία

- Προσωπικός παράγοντας
- Χώρος
- Κοινωνική διάσταση της εμπειρίας

ΨΥΧΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ

Gardner, Θεωρία της πολλαπλής νοημοσύνης

Glasser, Ποιοτικό σχολείο

Η «αυθεντική» μάθηση συντελείται όταν τα γνωστικά αντικείμενα προσαρμόζονται στις βασικές ανάγκες του ατόμου: αγάπη, εξουσία ή αναγνώριση, ελευθερία, διασκέδαση, επιβίωση

Caines & Caines, Brain Based Learning and Teaching

Το άτομο μαθαίνει με φυσικό τρόπο όπου εμπλέκεται όλο το πρόσωπο και όλη η φυσιολογία του και από τότε που γεννιέται αναζητά το νόημα και τη και τη σημασία των πραγμάτων και τις πολλαπλές τους προοπτικές.

Η ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟ ΚΟΙΝΟ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Τμήμα της επικοινωνιακής πολιτικής είναι η εκπαιδευτική πολιτική.

**Άμεση
επικοινωνία**

- Σχεδιασμός, υλοποίηση και αξιολόγηση εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στο χώρο.

**Έμμεση
επικοινωνία**

- Σχεδιασμός, παραγωγή, αξιολόγηση: εκπαιδευτικού υλικού, εποπτικού και ενημερωτικού υλικού, ειδικών εκπαιδευτικών εκθέσεων, μουσειοσκευών, πολυμεσικές εφαρμογές

ΜΟΡΦΕΣ ΑΜΕΣΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΕΠΙΠΕΔΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Με αφορμή το αντικείμενο-περιεχόμενο-θέμα

Με αφορμή τις σχέσεις των ατόμων που επικοινωνούν

ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Αφήγηση

Κατευθυνόμενη συζήτηση (μαιευτική)

Δραματοποίηση

Αποκαλυπτική μέθοδος, εξερευνητική

Βιωματική (υλική-αισθητική, παιχνίδι, project)

ΑΝΑΣΚΟΠΙΣΗ

Θα παρακολουθήσετε ένα βίντεο.

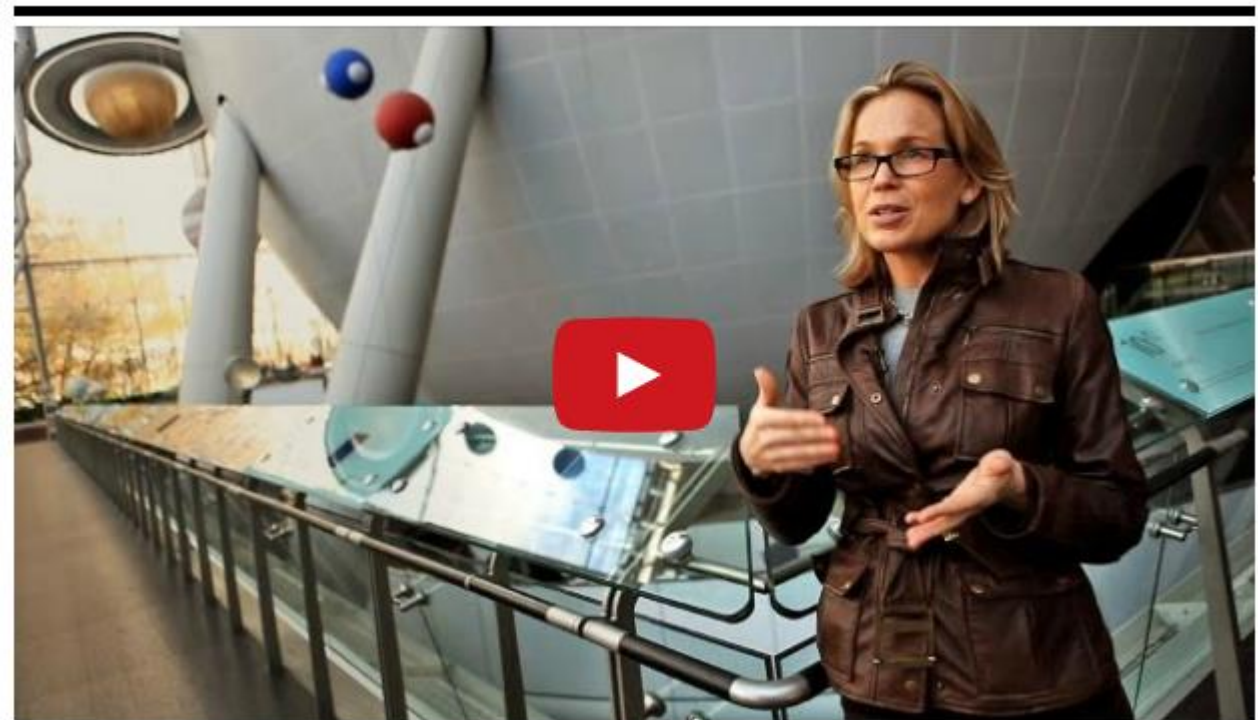
Με βάση τη μέχρι τώρα συζήτηση προσπαθείστε να αναγνωρίσετε τις βασικές εκπαιδευτικές και ψυχοπαιδαγωγικές θεωρίες που επηρεάζουν τη γενικότερη στάση και προσέγγιση στο βίντεο.

Στο βίντεο γίνεται αναφορά και στη νέα προοπτική των μουσείων. Ποια είναι αυτή; Τι διαφορές υπάρχουν ανάμεσα στον 20^ο και 21^ο αιώνα;

Συζητήστε τις απόψεις σας με το διπλανό/ή σας κρατώντας σημειώσεις.

<http://www.edutopia.org/diana-rhoten-digital-informal-learning-video>

RELEASE DATE: 6/4/13

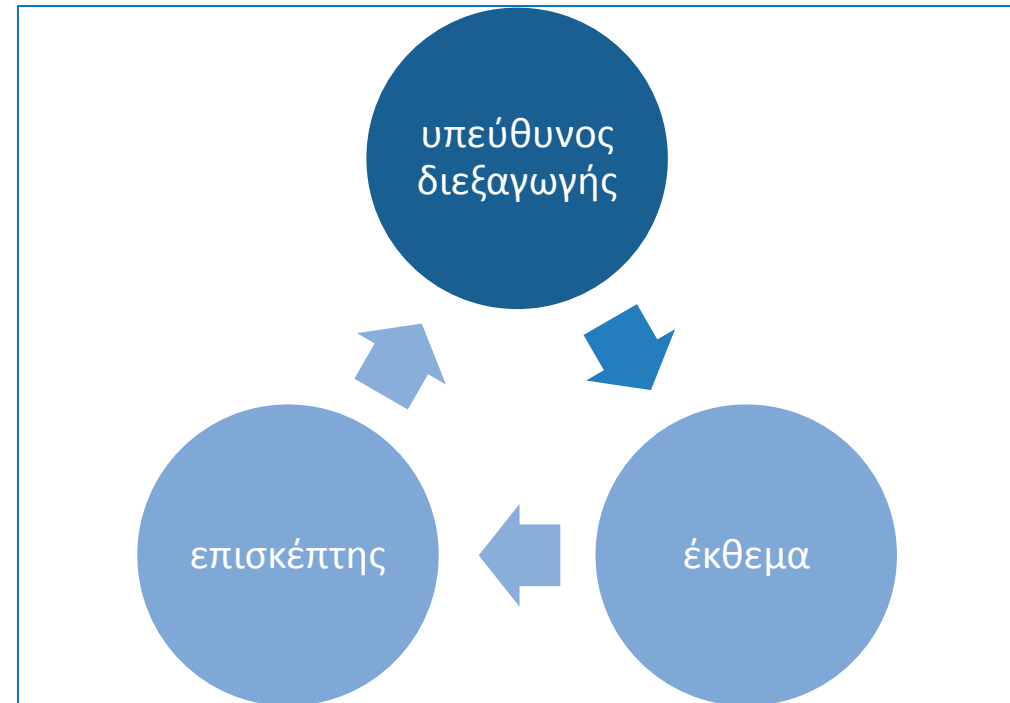
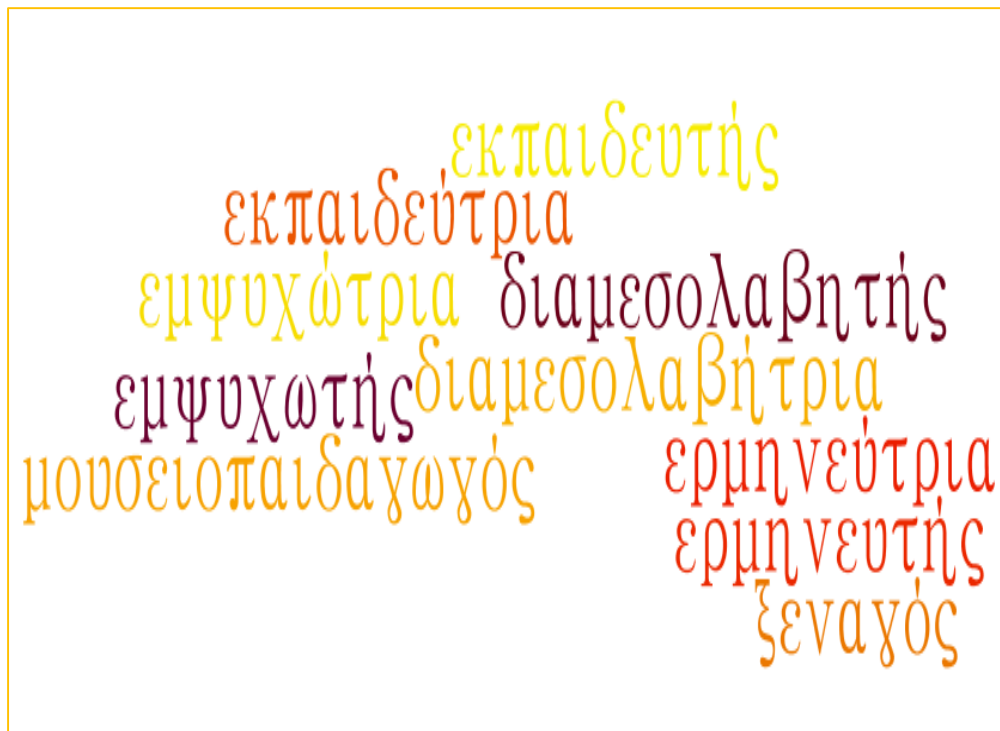

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗ/ΤΡΙΑΣ

Επικοινωνιακή διαδικασία

Παιδαγωγική διαδικασία

ΕΦΑΡΜΟΓΗ

ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟ-ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΣΧΟΛΕΙΟΥ-ΜΟΥΣΕΙΟΥ

Πίνακας 2: Χαρακτηριστικά της πολιτιστικής εκπαιδευτικής συνεργασίας μεταξύ του σχολείου και του μουσείου.

Συνεργασία	Στόχοι που έχουν τεθεί	Σκοποί	Λειτουργία
Σχολείου και Μουσείου	<ul style="list-style-type: none"> ✦ Συμβολή στη διαμόρφωση της ταυτότητας των νέων. ✦ Ανασύνθεση των κοινωνικών δεσμών στη βάση της πολιτιστικής αναγνώρισης. ✦ Επαιρένταξη του σχολείου (και της εκπαίδευσης) στον πολιτισμό. ✦ Πρόσδος προς έναν πολιτιστικό εκδημοκρατισμό αποκαθιστώντας τον διάλογο μεταξύ καλλιτεχνών και κοινωνίας. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ Ανάπτυξη της κατανόησης του σύγχρονου κόσμου προτείνοντας άλλους τρόπους προσέγγισης των γνώσεων. ✦ Θεσμθέτηση των επαγγελματικών ανταλλαγών και ορισμός διαδικασίας συν-εκπαίδευσης. ✦ Διάδοση του πολιτισμού με προώθηση της δημιουργίας. ✦ Μείωση της ανισότητας ανάμεσα στην αποκέντρωση της εκπαίδευσης και τον πολιτιστικό συγκεντρωτισμό. ✦ Εκπαίδευση που λαμβάνει υπ' όψιν τις πολιτιστικές βιομηχανίες και τα Μ.Μ.Ε. ✦ Ο πολιτιστικός και πολιτικός λόγος να καταστεί κατανοητός για τους περισσότερους πολίτες. 	<ul style="list-style-type: none"> ✦ Ορισμός των συμβολαίων που θεμελιώνουν τα κοινά σχέδια εκπαίδευσης και επιμόρφωσης. ✦ Ορισμός και εφαρμογή των ορθών στρατηγικών συν-εκπαίδευσης. ✦ Επιλογή των διδακτικών οδών που έχουν συμπληρωματικές όψεις. ✦ Νέα παιδαγωγική και πολιτιστική παραγωγή. ✦ Εκτίμηση από κοινού των διαδικασιών της συν-εκπαίδευσης. ✦ Καθιέρωση επιμορφώσεων στη βάση της συνεργασίας που συμβάλλουν στην εξέλιξη των επαγγελματιών των συμμετεχόντων.

Μουσεία και Σχολεία (2000)
Α. Ζαφειρόπουλος (Σημ.)
Τυπωθήτω - Γιώργος Δαρδανός 119

Με βάση τον πίνακα που σας δίνεται καθώς και την ανάπτυξη του θέματος της μουσειοπαιδαγωγικής που παρακολουθήσατε, ποια στοιχεία της δικής σας θετικής μουσειακής εμπειρίας (που περιγράψατε στην αρχή της συνάντησης), θα μπορούσατε να προσαρμόσετε και με ποιο τρόπο, έτσι ώστε η εμπειρία σας αυτή να πληρεί τις προϋποθέσεις μιας εκπαιδευτικής δράσης που θα απευθύνεται στους/στις μαθητές/τριες σας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ & ΥΛΙΚΟ

Άλκηστις, (1995). Μουσεία και Σχολεία – Δεινόσαυροι και αγγεία. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Δάλκος, Γ., (2000). Σχολείο και Μουσείο. Αθήνα: Καστανιώτης

Hein, G., (2011). Μουσειακή Εκπαίδευση. Στο Δ. Καλεσοπούλου (επιμ), *Παιδί και Εκπαίδευση στο Μουσείο*. Αθήνα: Πατάκης

Ζαφειράκου, Α., (Επιμ.), (2000). Μουσεία και Σχολεία. Αθήνα: Τυπωθήτω – Γιώργος Δαρδανός

Κουβέλη, Α., (2000). *Η Σχέση των Μαθητών με το Μουσείο*. Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών

Νικονάνου, Ν., (2010). *Μουσειοπαιδαγωγική*. Αθήνα: Πατάκης